

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- SQL sisältää operaatiot tietokannan sisällön muodostamiseen ja ylläpitoon:
- insert - uusien rivien vienti tauluun
- delete - rivien poisto
- update - rivien muutos

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Insert lauseella on kaksi muotoa:
- insert into *taulu* [(*sarakenimet*)] values (*arvot*)
 - tällä muodolla lisätään yksi rivi ja arvot annetaan vakioina tai vakioihin perustuvina lausekkeina
- insert into *taulu* [(*sarakenimet*)] *kysely*
 - tällä muodolla kyselyn tulorivit lisätään tauluun

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

```
CREATE TABLE kurssi (  
  koodi numeric(8) NOT NULL ,  
  nimi varchar(40) NOT NULL ,  
  opintoviikot numeric(5,1) NOT NULL ,  
  luennoija varchar(12),  
  PRIMARY KEY (koodi) ,  
  FOREIGN KEY (luennoija) REFERENCES  
  opettaja)
```

```
insert into kurssi values  
(1234,'Tietokantojen perusteet',2,'HLAINE');
```

- lisää tauluun kokonaisen rivin

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Jos luennoijaa ei tiedetä voidaan lisäys tehdä seuraavasti:

```
insert into kurssi values  
(1234,'Tietokantojen perusteet',2,NULL); tai
```

```
insert into kurssi (koodi, nimi, opintoviikot)  
values (1234,'Tietokantojen perusteet',2);
```

- sarakeluettelo käytetään siis silloin kun annetaan vain osa sarakkeista

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Jos luennoijan tunnusta ei tiedetä, voitaisiin lisäys tehdä seuraavasti (kaikki kyselyn tulorivit lisätään):

```
insert into kurssi  
select (1234, 'Tietokantojen perusteet', 2, opetunnus)  
from opettaja  
where nimi='Laine Harri' ;
```

- Tämä toimii odotetusti, jos kannassa on vain yksi tämän niminen opettaja, muuten lisäys kaatuu avaimen yksikäsitteisyysvirheeseen, sillä lisäys epäonnistuu, jos se rikkoo eheysehtoja

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Kurssille 'Ohjelmoinnin perusteet' ilmoittautuneiden opiskelijoiden siirto kurssin 'Java-ohjelmointi' vastaaviin ryhmiin:

```
CREATE TABLE ilmoittautuminen (  
  kurssikoodi numeric(8) not null,  
  ryhmänro numeric(2) not null,  
  opisknro numeric(5) NOT NULL ,  
  ilm_aika date NOT NULL ,  
  PRIMARY KEY (opisknro, kurssikoodi) ,  
  FOREIGN KEY (kurssikoodi, ryhmänro) REFERENCES  
  harjoitusryhma on delete cascade,  
  FOREIGN KEY (opisknro) REFERENCES opiskelija )
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

Oracle-SQL:llä

Insert into ilmoittautuminen

```
select java.kurssikoodi, ryhmänro, opisknro, sysdate
from kurssi java, kurssi ohpe, ilmoittautuminen
where java.nimi='Java-ohjelmointi' and
      ohpe.nimi='Ohjelmoinnin perusteet' and
      ohpe.koodi=ilmoittautuminen.kurssikoodi;
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Rivien muutokset (update)

```
update taulu
set sarake1=lauseke1 [, sarake2=lauseke2, ...]
[where kohteen rajausehdot]
```

- samalla kertaa voi muuttaa useiden sarakkeiden sisältöä,
- muutetaan kaikki where-ehdon täyttävät rivit
- jos ehto puuttuu muutetaan kaikki taulun rivit

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Muutetaan kurssin Java-ohjelmointi opintoviikkomäärä kolmeksi

```
update kurssi
set opintoviikot=3
where nimi='Java ohjelmointi';
```

- Muutos epäonnistuu, jos se rikkoo eheysehtoja.

Tietokantojen perusteet, K 2004

- Oracle special:

```
update taulu
set (sarakelista) = (alikyely)
where rajausehdot
```

- alikyely on tyypillisesti kytketty alikyely ja sen pitää tuottaa yksi rivi jokaista rajausehdon täyttävää riviä kohden, esim.

```
update henkilo
set (palkka) = (select korotus from korotukset
               where korotus.hetu= henkilo.hetu)
where hetu in (select hetu from korotukset)
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Rivien poisto (delete)

```
delete from taulu
[where poistettavien rajausehdot];
```

- Poistetaan kaikki ehdon täyttävät rivit
- Jos ehto puuttuu poistetaan kaikki rivit
- Poisto epäonnistuu jos eheysehdot rikkoutuvat (ellei muuta ole määritetty)

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Poistetaan harjoitusryhmät joihin ei ole ilmoittautuneita:

```
delete from harjoitusryhma
where (kurssikoodi, ryhmänro) not in
      (select kurssikoodi, ryhmänro
       from ilmoittautuminen);
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokannan ylläpito

- Rivien siirtoa taulusta toiseen tarvitaan esimerkiksi siirrettäessä tietoja aktiivisesta taulusta historiatauluihin. Tämä suoritetaan kopioidulla (lisäämällä) rivit kohdetauluun ja sen jälkeen poistamalla ne lähtötaulusta:

```
insert into ilmohistoria
select * from ilmoittautumiset where ilm_aika<'1.1.1999';

delete from ilmoittautumiset where ilm_aika<'1.1.1999';
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokantatapahtuma (transaktio)

- Tietokantatapahtumalla tarkoitetaan yhtenä jakamattomana kokonaisuutena pidettävää tietokantaoperaatioiden joukkoa, esimerkiksi tilisiirto:

```
update tili set saldo=saldo-500
where tilinumero=123456;
update tili set saldo=saldo+500
where tilinumero=654321;
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokantatapahtuma (transaktio)

- Tkhj takaa, että
 - tapahtuma suoritetaan kokonaan eikä vain osaa siitä (ei siis vain tililtäottoa)
 - ulkopuoliset näkevät vain kokonaisen tapahtuman aiheuttamat muutokset (ulkopuolinen ei voi nähdä tilannetta, jossa tililtä 123456 on otettu 500 mutta tilille 654321 ei sitä ole vielä viety)
 - tapahtuman suorituksen aikana tehdyt muutokset kantaan on peruttavissa siihen asti kunnes tapahtumaan on sitouduttu
 - kun tapahtumaan on sitouduttu (se on valmis) muutokset jäävät pysyviksi ja näkyvät myös muille.

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokantatapahtuma (transaktio)

- Tapahtuma päätetään onnistuneesti komennolla **commit [work]**
- Tapahtuma voidaan päättää myös perumalla sen aikaansaamat muutokset komennolla **rollback [work]**
- Tilisiirtotapahtuma olisi kokonaisuudessaan siis

```
update tili set saldo=saldo-500
where tilinumero=123456;
update tili set saldo=saldo+500
where tilinumero=654321;
commit;
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokantatapahtuma (transaktio)

- Järjestelmät voidaan määritellä toimimaan auto-commit tilassa, jolloin jokaiseen ylläpito-operaatioon sitoudutaan välittömästi (tällöin tilisiirtoa ei voida koota transaktioksi)
- Normaalityössä tapahtumia kuitenkin kootaan commit operaatioiden avulla. Kahden commitin välissä olevat operaatiot muodostavat tapahtuman.

Tietokantojen perusteet, K 2004

SQL - Tietokantatapahtuma (transaktio)

- Yritetään poistaa tyhjät harjoitusryhmät, oletetaan, että ilmoittautumisten viiteavaimeen liittyy on delete cascade -määre

```
commit;
select count(*) from ilmoittautumiset;
>> 3500 <<
delete from harjoitusryhma
where ryhmanro is not null;
select count(*) from ilmoittautumiset;
>>> 0 <<<
rollback;
select count(*) from ilmoittautumiset;
>> 3500 <<
```

Ei ole ihan oikein

(oho!)

Tietokantojen perusteet, K 2004

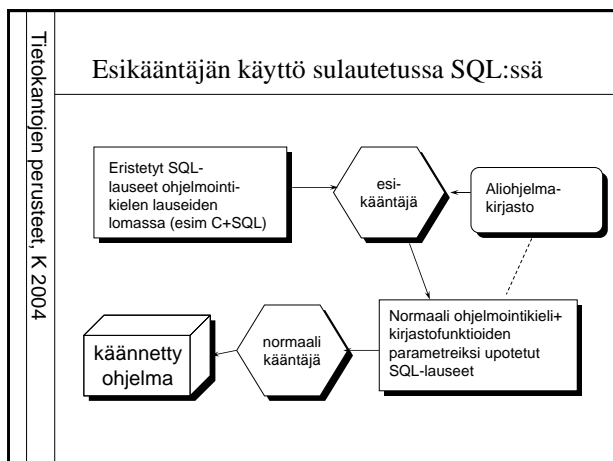
Tietokantaohjelmointi

- Tietokantaa käytetään harvoin suoraan kyselyliittymän kautta
- Tyypillisesti käyttö tapahtuu sovellusohjelman kautta
- Sovellusohjelmaa laadittaessa vaihtoehtoja tietokantakäsitteilyn toteutukseen ovat:
 - Sulautettu SQL (embedded SQL)
 - Ohjelmointirajapinnan (API) kautta tapahtuva käyttö
 - Tietokannan piilottavat välikerrosohjelmistot
 - Erityinen tietokantaohjelmointikieli

Tietokantojen perusteet, K 2004

Sulautettu SQL

- SQL-lauseet kirjoitetaan ohjelmoitikielen lauseiden joukoon erityisesti **merkittynä** siten, että esikäntäjä (SQL pre-compiler) osaa tunnistaa ne ja muuntaa ne kirjastooperaatioiden kutsuiksi
- Esikäntäjän tuottama tulostiedosto käännetään normaalikäntäjällä
- 2-vaiheinen käynnös
- Esikäntäjiä saatavissa muutamille kielille, tkh:n toimittajalta (C, Cobol, Pascal,..., Java)

Tietokantojen perusteet, K 2004

Esimerkki sulautetusta SQL:stä - Pascal

```
function keskipalkka(dept:integer):real;
var
  n: integer;
  psumma: integer;
#include SQLCA.INC
EXEC SQL BEGIN DECLARE SECTION
  var palkka: integer;
  os: integer;
EXEC SQL END DECLARE SECTION
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

Esimerkki sulautetusta SQL:stä - Pascal

```
begin
EXEC SQL DECLARE pal CURSOR FOR
  SELECT salary from employee
  where department= :os;
n:=0; psumma:=0; os:= dept;
EXEC SQL open pal;
EXEC SQL fetch pal into :palkka;
while sqlcode = 0 do begin
  psumma := psumma + palkka;
  n := n + 1;
  EXEC SQL fetch pal into :palkka;
end;
EXEC SQL close pal;
if n > 0 then keskipalkka := psumma/n
else keskipalkka := 0;
end;.
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

Sulautetun SQL:n käsitteitä

- **Kursori**
 - Kyselyn vastausrivijoukon läpikäyntiin käytettävä rakenne
 - määritellään (declare)
 - avataan (open) = kysely suoritetaan avausheykellä voimassaolevilla muuttuja-arvoilla
 - haetaan rivi (fetch) = edetään tulosrivijoukossa + siirretään vuoroon tulevan rivin data ohjelmamuuttujiin
 - suljetaan (close)

Tietokantojen perusteet, K 2004	<h3>Sulautetun SQL:n käsitteitä</h3> <ul style="list-style-type: none">■ Tietokantaoperaatio voi epäonnistua. Jokaisen tietokantaoperaation jälkeen on tutkittava onnistuiko operaatio■ sqlstate ja vanhemman standardin mukaisesti sqlcode muuttujat palauttavat virhekoodin■ (sqlcode=0, jos kaikki OK, muut arvot erilaisia virhekoodeja - arvot järjestelmäkohtaisia)
---------------------------------	---

Tietokantojen perusteet, K 2004	<h3>Rajapintakirjaston kautta tapahtuva käyttö</h3> <ul style="list-style-type: none">■ Ohjelmointirajapinnan (API) kautta tapahtuva käyttö perustuu rajapinnan toteuttavan kirjaston käyttöön■ Toimittajakohtaiset kirjastot Native API<ul style="list-style-type: none">– esim OracleCLI = Oracle Call Level Interface■ Toimittajariippumattomat kirjastot<ul style="list-style-type: none">– esim ODBC (Microsoft Open Database Connection), JDBC Java liittymäkirjasto– Mahdollistavat tkhj:n vaihdon, ja useita tietokantoja samassa ohjelmassa
---------------------------------	--

Tietokantojen perusteet, K 2004	<h3>Rajapintakirjaston kautta tapahtuva käyttö</h3> <ul style="list-style-type: none">■ Toimittajariippumaton kirjasto vaatii kuitenkin tkhj-kohtaisen ajurin toimiakseen tietyn tkhj:n kanssa■ ODBC on yleisimmin käytetty liittymäkirjasto<ul style="list-style-type: none">– Kaikilla merkittävillä toimittajilla on tarjolla tkhj-kohtaiset ODBC-ajurit. C-kieli tyylinen parametrivälitys.■ JDBC:n perusideat samoja kuin ODBC:n<ul style="list-style-type: none">– Osa ODBC:n detaljeista piilotettu tietokannankäsittelyluokkien sisään, joten käyttö on hieman yksinkertaisempaa.
---------------------------------	---

Tietokantojen perusteet, K 2004	<h3>JDBC</h3> <ul style="list-style-type: none">■ Java tietokantakytkentä (JDBC) perustuu muutamaan keskeiseen luokkaan:■ DriverManager<ul style="list-style-type: none">– luokan palvelujen avulla otetaan käyttöön välttämätön tkhj-kohtainen ajuri (erillinen toimittajalta saatava kirjasto) ja muodostetaan yhteys tietokantaan,– Ajurit osaavat yleensä rekisteröidä itsensä, joten ajuriluokan lataus muistiin riittää– Tässä kuitenkin rekisteröintikoodi, joka ottaa käyttöön Oracle thin-ajurin Oracle-kantaa varten– <code>DriverManager.registerDriver(new oracle.jdbc.driver.OracleDriver());</code>
---------------------------------	---

Tietokantojen perusteet, K 2004	<h3>JDBC</h3> <ul style="list-style-type: none">■ Connection<ul style="list-style-type: none">– tietokantayhteys - tietokantaistunto– yhteys ohjelman ja tietokannan välillä– peruspalvelut tietokantatapahtumien käsittelyyn ja tietokantaoperaatioiden muodostukseen– kaikki käsittely perustuu yhteyden olemassaoloon ja tapahtuu sen kautta– yhteys tulisi lopettaa close operaatiolla kun sitä ei enää tarvita - vapauttaa resursseja– DriverManager tarjoaa palvelun yhteyden luontiin
---------------------------------	---

Tietokantojen perusteet, K 2004	<h3>JDBC</h3> <p>Connection con = <code>DriverManager.getConnection("jdbc:oracle:thin:@kontti.helsinki.fi:1521:ttst", "info","expert");</code></p> <p>Luo yhteyden oracle thin ajuria käyttäen portin 1521 kautta koneessa kontti.helsinki.fi olevaan ttst-nimiseen tietokantaan käyttäen käyttäjätunnusta info ja salasanaa expert.</p>
---------------------------------	--

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- Statement
 - Mekanismi operaatioiden välittämiseen tietokannanhallintajärjestelmälle ja vastausten palauttamiseen takaisin ohjelmalle
 - palveluja mm.
 - executeQuery - kyselyjen suoritukseen
 - executeUpdate - muihin operaatioihin
- Connection tarjoaa palvelun Statement olion luontiin

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- ResultSet
 - Kyselyn vastaukset ja niiden käsittely
 - Vastaa sulautetun SQL:n kursori käsitettä
 - Statement.executeQuery luo ResultSet olion
 - operaatiolle annetaan kysely merkkijonoparametrina

```
Statement stmt= con.createStatement();
ResultSet rs= stmt.executeQuery(
    "select nimi, osoite, palkka from henkilo");
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- Vastauksen käsittely ResultSet:n metodeilla
 - Totuusarvoinen funktio next() aktivoi vastauksen seuraavan rivin. Funktio saa arvokseen true, jos tällainen rivi on olemassa. Ensimmäisellä kutsukerralla aktivoituu ensimmäinen rivi.
 - Perinteisesti vastausjoukkoa on voinut käydä läpi vain yhteen suuntaan: alusta loppuun – uudemmissa versioissa on myös muita mahdollisuuksia

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- Tiedon saamiseksi aktivoidulta vastausriviltä ohjelman käyttöön on tarjolla tietotyyppikohtaiset hakufunktiot getTyyppi
 - esim. getString, getBoolean, getInt, getDate,....
- Näille funktioille annetaan parametrina joko sarakkeen nimi tai sarakkeen järjestysnumero
- esim:
 - *String a= rs.getString("osoite"); // sarake osoite*
 - *Int p= rs.getInt(3); // kolmas sarake*

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- Hakufunktiot kykenevät tekemään joitakin tietotyyppikonversioita, esim. merkkijonosta kokonaisluvuksi (jos kyseessä on kokonaisluku) tai päinvastoin. - Ellei konversio onnistu, aiheutetaan SQLException poikkeus - Sama poikkeus aiheutetaan myös muissa virhetilanteissa
 - Tyhjääron testaamista varten on totuusarvoinen funktio wasNull. Tämä on parametroitu kuten get-funktiot.

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

```
Statement stmt= con.createStatement();
ResultSet rs= stmt.executeQuery(
    "select nimi, osoite, palkka from henkilo " +
    "order by nimi");
while (rs.next()) {
    System.out.println(rs.getString(1) +", "+
        rs.getString(2)+", "+rs.getString(3));
}
tulostaa muotoa :
Lahtinen Kalle, Katu 6, 12000
Mäki Manu, Kuja5, 20000
```

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- Tietokannan sisältöä tai rakennetta muuttavat sql-operaatiot, jotka eivät tuota vastausta suoritetaan **Statement.executeUpdate**-operaatiolla.
- esim.
Int muutettujaRiveja=
stmt.executeUpdate("update henkilo "+
"set palkka= palkka + 10000 " +
" where nimi= 'Laine Harri' ");

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

- **Parametroidut operaatiot:**
 - Edellä on käsitelty yksinkertaisia tapauksia, joissa operaatio annetaan sellaisenaan suoritusfunktion parametrina. Usein kuitenkin samaa operaatorunkoa käytetään uudelleen, mutta siten, että parametriarvot muuttuvat - esim. käyttäjältä kysytään henkilön nimi ja sitten kannasta haetaan tiedot tämän perusteella
 - Tähän tarkoitukseen on tarjolla 'parametroidu operaatio' PreparedStatement (Statement luokan aliluokka)

Tietokantojen perusteet, K 2004

JDBC

```
PreparedStatement pst =  
con.prepareStatement(  
"select nimi,osoite,palkka "+  
"from henkilo "+  
"where nimi like ?");
```

- Parametrin arvon asetukseen on käytössä tietotyyppiokohtaiset asetukset `setTyyppi` (get-funktioita vastaten)
- Asetusmetodilla on kaksi parametria:
 - SQL-operaation parametrin (kysymysmerkin) järjestysnumero ja
 - tilalle tuleva arvo
 - esim. `pst.setString(1,"Möttö%");`

